Rhaglen Gyflawn

Gwasanaeth Democratiaeth
Swyddfa'r Cyngor
CAERNARFON
Gwynedd
LL55 1SH

Cyfarfod

PWYLLGOR SAFONAU

Dyddiad ac Amser

11.00 y.b., DYDD LLUN, 18FED EBRILL, 2016

Lleoliad

Ystafell Gwyrfai - Swyddfeydd y Cyngor, Caernarfon, Gwynedd. LL55 1SH

Pwynt Cyswllt

Eirian Roberts

01286 679018

maireirianroberts@gwynedd.gov.uk

(Dosbarthwyd Dydd Gwener, 8 Ebrill 2016)

PWYLLGOR SAFONAU

AELODAETH

Aelodau Etholedig (3)

Y Cynghorwyr

Lesley Day
Eryl Jones-Williams
Michael Sol Owen

Aelodau Annibynnol (hefo pleidlais) (5)

Margaret E.Jones
Jacqueline Hughes
David Wareing
Einir Young
Aled Jones

Aelod Pwyllgor Cymuned (hefo pleidlais) (1)

David Clay

R H A G L E N

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYS

Nodi unrhyw eitemau sy’n fater brys ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

4. COFNODION 1 - 3

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion y cyfarfod blaenorol o’r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 25 Ionawr, 2016 fel rhai cywir (ynghlwm).

5. CEISIADAU AM ODDEFEB 4 - 12

Ystyried adroddiad y Swyddog Monitro (ynghlwm).

6. HUNAN-ASESIAD A RHAGLEN WAITH 13 - 19

Ystyried adroddiad y Swyddog Monitro (ynghlwm).

7. DIWYGIADAU I'R COD YMDDYGIAD ENGHREIFFTIOL 20 - 35

Ystyried adroddiad y Swyddog Monitro (ynghlwm).

8. COFRESTR BUDDIANNAU AELODAU 36

Ystyried adroddiad y Swyddog Monitro (ynghlwm).

9. HONIADAU YN ERBYN AELODAU 37 - 39

Ystyried adroddiad y Swyddog Monitro (ynghlwm).

PWYLLGOR SAFONAU DYDD LLUN, 25 IONAWR 2016

Yn bresennol:-

Aelodau Etholedig:- Y Cynghorwyr Lesley Day, Michael Sol Owen ac Eryl Jones-Williams.

Aelodau Annibynnol:- Ms Jacqueline Hughes, Miss Margaret Jones (Is-gadeirydd yn cadeirio yn absenoldeb y Cadeirydd) a Mr David Wareing.

Hefyd yn Bresennol: Iwan Evans (Swyddog Monitro), Sion Huws (Uwch Gyfreithiwr) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau:- Dr Einir Young a Mr David Clay.

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

2. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 5 Hydref, 2015 fel rhai cywir, yn amodol ar gywiro'r cyfeiriad yn eitem 5 at y Ddeddf Llesiant a Gofal Iechyd a Chymdeithasol Integredig i ddarllen "*Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig*".

3. BIL LLYWODRAETH LEOL (CYMRU) 2015 RHAN 4

Cyflwynwyd:-

- Adroddiad y Swyddog Monitro yn gwahodd sylwadau'r pwyllgor ar Ran 4 o Fil Llywodraeth Leol (Cymru) 2015, cyn belled â'i fod yn ymwneud â swyddogaethau'r Pwyllgor Safonau, i'w hystyried fel rhan o baratoi ymateb corfforaethol i'r Bil.
- Y drafft o Ran 4 o'r Bil.

Eglurodd y Swyddog Monitro:-

- Y byddai Rhan 4 o'r Bil yn gosod dyletswyddau newydd ar bwyllgorau safonau i ymdrin â chwynion fod aelodau o'r darpar gynghorau sirol newydd wedi torri'r dyletswyddau statudol a osodir arnynt o safbwynt perfformiad eu swyddogaethau, megis mynychu cyfarfodydd, cynnal cymorthfeydd rheolaidd, ateb gohebiaeth, cwblhau cyrsiau hyfforddiant mandadol a chyhoeddi adroddiad blynyddol.
- Y disgwylid hefyd i bwyllgorau safonau fonitro cydymffurfiaeth arweinyddion y grwpiau gwleidyddol gyda'u dyletswyddau i gymryd camau rhesymol i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan aelodau eu grŵp gan hefyd gynghori a threfnu hyfforddiant perthnasol.
- Y byddai dyletswydd hefyd ar bwyllgorau safonau i ddarparu adroddiad blynyddol i'r Cyngor yn disgrifio sut y mae wedi gweithredu'r swyddogaethau hynny yn ystod y flwyddyn.
- Bod y weithdrefn ar gyfer ymdrin â chwynion am fethiant honedig gan gynghorydd i gydymffurfio â'r dyletswyddau a osodir yn disgwyl bod y Swyddog Monitro yn cyfeirio mater i gadeirydd y Pwyllgor Safonau. Petai'r Swyddog Monitro a'r cadeirydd yn ystyried na ddylai mater gael ei ymchwilio, ni all ymchwiliad gymryd lle, ond petai naill ai'r Swyddog Monitro neu'r cadeirydd yn ystyried y dylai'r mater gael ei ymchwilio, byddai'n rhaid i'r Swyddog Monitro ei ymchwilio gan ddarparu adroddiad o'r ymchwiliad i'r Pwyllgor Safonau.

PENDERFYNWYD cyflwyno'r sylwadau a ganlyn ar Ran 4 o Fil Llywodraeth Leol (Cymru) 2015, i'w hystyried fel rhan o baratoi ymateb corfforaethol i'r Bil:-

- **Cefnogir y syniad o gyflwyno dyletswyddau statudol oherwydd ei fod yn gosod fframwaith y dylid gweithio oddi fewn iddo, ond mae angen mwy o eglurder ynglŷn â'r elfen o hyblygrwydd, e.e. a yw'n dderbyniol i aelod egluro nad yw'n cynnal cymorthfeydd oherwydd ei fod yn gwneud y gwaith mewn ffordd arall, ac oes disgwyl i aelod gydnabod derbyn gohebiaeth neu ddarparu ymateb llawn o fewn 14 diwrnod?**
- **Bydd aelodau o'r darpar gynghorau sirol newydd yn arwyddo i fyny i'r gyfundrefn hon ac felly'n ymwybodol o'r hyn sy'n ddisgwyliedig ohonynt.**
- **Mae'r drefn ymchwilio a gorfodi yn mynd â'r Swyddog Monitro a'r Pwyllgor Safonau i faes rheoli perfformiad aelodau unigol a rhaid cwestiynu ai'r Pwyllgor Safonau yw'r arf gorau i ymdrin â than berfformiad o fewn y Cyngor a dylid ystyried dulliau amgen o sicrhau perfformiad, megis y drefn lwfansau.**
- **Mae pryder ynglŷn â goblygiadau adnoddau'r gyfundrefn arfaethedig, yn enwedig o safbwynt y Swyddog Monitro a Chadeirydd y Pwyllgor Safonau oherwydd bod y gofynion yn eang iawn a gallai droi swyddogaeth y Cadeirydd yn swydd llawn amser bron a'i gwneud yn anodd cael pobl i ymgeisio i ddod ar y Pwyllgor Safonau.**

4. HONIADAU YN ERBYN AELODAU

Cyflwynwyd, er gwybodaeth – adroddiad y Swyddog Monitro ar gwynion ffurfiol yn erbyn aelodau.

Ymhellach i'r adroddiad, nododd yr Uwch Gyfreithiwr fod dwy gŵyn arall i law ers ysgrifennu'r adroddiad ac y byddai'n adrodd arnynt i'r cyfarfod nesaf.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

5. CYNHADLEDD SAFONAU CYMRU 2015

Cyflwynwyd, er gwybodaeth:-

- Adroddiad y Swyddog Monitro ar Gynhadledd Safonau Cymru 2015 a gynhaliwyd yng Nghaerdydd ym mis Hydref.
- Adroddiad o'r gynhadledd a baratowyd gan Gyngor Dinas Caerdydd oedd yn cynnal y digwyddiad.

Diolchodd yr aelodau fu yn y Gynhadledd i'r Swyddog Monitro a'i staff am wneud y trefniadau gan nodi y bu'n fuddiol iawn cael y cyfle i rannu barn gydag aelodau pwyllgorau safonau eraill.

Diolchodd y Swyddog Monitro i'r aelodau am ddod i'r Gynhadledd gan roi crynodeb o'r prif negeseuon yn deillio o'r cyflwyniadau a'r gweithdai.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad gyda diolch.

6. ARSYLLU CYFARFODYDD

Gwahoddwyd yr aelodau annibynnol i roi adborth ar lafar yn dilyn arsyllu cyfarfodydd Cyngor Gwynedd neu gynghorau tref / cymuned.

Cyfeiriodd Mr David Wareing at anawsterau a gafodd wrth geisio mynd i arsyllu cyfarfod o gyngor cymuned gan fod y Cyngor hwnnw'n gweithredu'n uniaith Gymraeg. Eglurodd, petai

wedi troi i fyny'n ddirybudd, na fyddai wedi gallu dilyn y drafodaeth a bod pobl ddi-gymraeg yn cael eu heithrio. Mewn ymateb, eglurodd y Swyddog Monitro fod gofyn i gynghorau cymuned weithredu yn unol â'u cynlluniau iaith fyddai'n gosod eu trefniadau ar faterion megis cyfieithu ar y pryd. Fodd bynnag, awgrymodd y dylai aelodau gadarnhau beth oedd trefniadau'r cynghorau cymuned ymlaen llaw gan ei fod yn ymwybodol bod amrywiaeth o gyngor i gyngor ynglŷn â phryd a sut y darperir gwasanaeth cyfieithu. Ychwanegodd y dylid cyfeirio unrhyw gŵyn ynglŷn â diffyg darpariaeth at y cyngor cymuned dan sylw.

Atgoffwyd yr aelodau annibynnol fod modd iddynt arsyllu nifer o bwyllgorau a chyfarfod llawn Cyngor Gwynedd ar y gweddarllediad ar wefan y Cyngor.

Dechreuodd y cyfarfod am 11.00 y.b. a daeth i ben am 12.15 y.h.

CADEIRYDD

PWYLLGOR :	**Pwyllgor Safonau**
DYDDIAD :	**18 Ebrill 2016**
TEITL :	**Ceisiadau am oddefeb**
AWDUR :	**Swyddog Monitro**
GWEITHREDU :	**Penderfynu ar y ceisiadau**

Cefndir

1. Derbyniwyd ceisiadau am oddefeb gan y Cynghorwyr Anne Lloyd-Jones a Richard Vaughan, aelodau o Gyngor Tref Tywyn ac atodir copi o’i ffurflenni cais (Atodiadau 1 & 2). Mae’r ceisiadau yn ymwneud â maes carafanau y mae’r Cyngor Tref yn ei berchen, sef Parc Carafanau a Gwersylla Ynysymaengwyn.

2. Rhoddwyd darn o dir (Ynysymaengwyn) i ragflaenydd Cyngor Tref Tywyn er budd y cyhoedd, gan greu Ymddiriedolaeth Ynysymaengwyn. Y cyngor, fel corfforaeth, yw’r unig ymddiriedolwr, a bydd yn gwneud penderfyniadau ynglŷn â’r ymddiriedolaeth drwy bwyllgor penodol sy’n un o bwyllgorau'r cyngor . Fel y gwelir wrth y cais, mae pob aelod o'r cyngor yn aelod o'r pwyllgor, a’r Cyng. Lloyd-Jones sy’n cadeirio.

3. Mae'r cyngor hefyd yn berchen ar Barc Carafanau a Gwersylla Ynysymaengwyn, sy’n safle carafanau masnachol. Mae tua 115 o garafannau ‘static’ a lle i tua 50 o garafanau teithio a phebyll ar y safle. Roedd y safle hwn ar un adeg ar ran o dir yr Ymddiriedolaeth, ond erbyn hyn mae'n cael ei redeg fel busnes ar wahân, er bod yr elw yn cael ei roi i'r ymddiriedolaeth.

4. Mae’r cyngor yn cyflogi rheolwr a staff i redeg y safle. Mae gan y cyngor bwyllgor penodol i reloi’r safle, sef Pwyllgor Rheoli Safle Carafanau Ynysymaengwyn. Bydd y pwyllgor yn penderfynu ar faterion megis y ffioedd sydd i’w codi, cyflogau staff, prynu adnoddau ac offer newydd i’r busnes. Mae pob aelod o'r cyngor yn aelod ohono. Cadeirydd y Cyngor fydd yn cadeirio’r pwyllgor yma.

5. Mae’r cynghorywr felly yn gofyn am oddefeb i gymryd rhan yn nhrafodaethau’r Pwyllgor Safle Carafanau Ynysymaengwyn gan bod ganddynt fuddiannau sy’n rhagfarnu drwy eu cysylltiadau â safleoedd carafanau cyfagos.

Ystyriaethau

6. Mae gan y Pwyllgor Safonau'r hawl i ganiatáu goddefeb os yw’r sefyllfa yn dod o fewn un (neu fwy) o’r sefyllfaoedd a restrir yn y rheoliadau perthnasol. Mae’r sefyllfaoedd yma wedi eu rhestri yn y nodiadau amgaeedig (Atodiad 3). Rhaid i’r Pwyllgor felly ystyried os yw’r ceisiadau yn dod o fewn un o’r sefyllfaoedd hyn.

7. Os yw’n fodlon ei fod yn dod o fewn un o’r categorïau hyn rhaid i’r Pwyllgor wedyn ystyried a ddylid caniatáu i’r aelod gael cymryd rhan er bod y Cod

Ymddygiad yn darparu na ddylai gael gwneud hynny. Mae'r Cod Ymddygiad yn darparu nad ddylai aelod sydd â buddiant sy'n rhagfarnu mewn mater gymryd unrhyw ran mewn penderfyniad ar y mater hwnnw. Pwrpas hyn yw rhoi hyder i'r cyhoedd bod penderfyniadau yn cael eu gwneud er y budd gorau iddynt hwy, nid budd gorau aelodau neu bobl mae ganddynt gysylltiad personol agos â nhw.

8. Mae canllawiau'r Ombwdsmon ar y Cod Ymddygiad yn nodi'r canlynol mewn cysylltiad â goddefebau:

"Bydd angen i'r pwyllgor safonau gydbwyso budd y cyhoedd mewn atal aelodau sydd â buddiant sy'n rhagfarnu rhag cymryd rhan mewn penderfyniadau, yn erbyn budd y cyhoedd mewn gwneud penderfyniadau gan grŵp o aelodau'r awdurdod sy'n weddol gynrychioladol."

Argymhelliad

9. Gofynnir i'r Pwyllgor ystyried a phenderfynu ar y ceisiadau gerbron.

ATODIAD /APPENDIX 1

Application to the Standards Committee for a Dispensation

YOUR APPLICATION WILL NOT BE CONSIDERED UNLESS EVERY PART OF THIS FORM IS COMPLETED

1. PERSONAL DETAILS

1.1 Your name

Anne Lloyd-Jones

1.2 Your council GWYNEDD

Tywyn Town Council

1.3 Your address and contact telephone no.

Hendy Farm
Tywyn
Gwynedd LL369RU
01654 710 457

2. DETAILS OF YOUR INTEREST

2.1 What is the item in question?

Ynysmaengwyn.Bryncrug Tywyn

As a town council all members are trustees of the Ynysmaengwyn Trust and members of the Caravan Park management committee.

.

2.2 How does your interest in the item arise?

Ynysmaengwyn has a static caravan site, a touring site for caravans and tents.

I run a member's only certificated 5 van caravan club site

.

The profit from the Ynysmaengwyn Caravan site goes to the Ynysmaengwyn Trust of which I am Chairman.

Please return to the Monitoring Officer, Gwynedd Council, Caernarfon, LL55 1SH.

If you have any questions regarding this form, contact the Senior Solicitor (Corporate): Tel. 01286 679168 e-mail - sionH@gwynedd.gov.uk

CYNGOR GWYNEDD COUNCIL

3. DETAILS OF YOUR APPLICATION
3.1 Are you applying for a dispensation to (a) speak and vote or, (b) to speak only? To speak and vote
3.2 Are you requesting: (a) a dispensation for a particular meeting? If so please provide details below: or (b) a general dispensation so that you can take part whenever the matters arises? A general dispensation to take part and vote at all meetings of the Ynysmaengwyn Caravan Park committee meetings.

4. Regulations prescribe the circumstances in which the Standards Committee may grant a dispensation. These grounds for granting a dispensation are summarised below and are set out in full in the attached guidance notes. On which of the following grounds do you believe that a dispensation should be granted in this case? Please tick the appropriate box(es).	
• at least half of the members considering the business has an interest	☐
• my inability to participate would upset the political balance of the meeting to such an extent that the outcome would be likely to be affected	☐
• my participation would not damage public confidence	x☐
• the interest is common to me and a significant proportion of the general public;	☐
• my participation in the business is justified by my particular role or expertise;	☒
• the business is to be considered by a scrutiny committee and my interest is not pecuniary	☐
• the business relates to the finances or property of a voluntary organisation of whose management committee or board I am a member and I have no other interest	☐

5. Please explain below why you believe the Standards Committee should grant your application *(i.e. why do you think that you should be allowed to be present as a member when the matter is discussed, even though you have a prejudicial interest?).*
The certificated Caravan Club site that I run is for members only and not open to the general public, which is exempt from planning and licensing. Under the rules of the Caravan Club all we are expected to offer members is a cold water standpipe and disposal facilities.

Please return to the Monitoring Officer, Gwynedd Council, Caernarfon, LL55 1SH.

If you have any questions regarding this form, contact the Senior Solicitor (Corporate):
Tel. 01286 679168 e-mail - sionH@gwynedd.gov.uk

CYNGOR GWYNEDD COUNCIL

The people who stay with me would not want to stay on a large commercial site like Ynysmaengwyn. Likewise the people who stay at Ynysmaengwyn would not want to stay on my site with very basic facilities. My competition is not Ynysmaengwyn but the other five caravan club sites in the area. We are in a different market.

We have had recent advice from the Monitoring officer about how the Town council should be running the committee which is different to how it has been run for the past thirty years since I became a member of the Trust and committee.

After local government re -organisation Ynysmaengwyn was original placed in the juristriction of Bryncrug Community council . Following representations and meetings with the Charity Commission they agreed that the site should be run by Tywyn Town Council
They also agreed to the way the site should be administered and run. Tywyn Town council has over this period run Ynysmaengwyn Trust and Caravan Park as seperate bodies believing that as members that we were trustees and when dealing with matters appertaining to the Trust that this should be our main and sole consideration. All members of the Town council over this period have been members of both committees.

I have no particular expertise on the running of Ynysmaengwyn caravan park, only thirty years of sitting on the management committee which meets twice a year under the Chairmanship of whoever is the Chairman of the town council at the time.
I have not personally benefited in any way from having been a member , and my interest has been to ensure that the site is profitable so that the excess profits can go to the Trust to spend on the Green Flag Awarded woodlands which is open to the general public and of which I am the Chairman .

(please continue on a separate sheet if necessary)

Signed Anne Lloyd-Jones Dated 3/3/2016

Please return to the Monitoring Officer, Gwynedd Council, Caernarfon, LL55 1SH.

If you have any questions regarding this form, contact the Senior Solicitor (Corporate):
Tel. 01286 679168 e-mail - sionH@gwynedd.gov.uk

Guidance Notes

1. This is the form for submitting an application for a dispensation, i.e. permission to take part in a discussion even though you have a 'prejudicial interest' under the Code of Conduct. Further information regarding interests can be found in the Code of Conduct itself, the Ombudsman's Guidance and the Gwynedd Council 'Interests' leaflet.

2. Circumstances in which dispensations may be granted

The Standards Committee may grant a dispensation if the application comes within one or more of the circumstances listed in *The Standards Committees (Grant of Dispensations) (Wales) Regulations 2001):*

"(a) no fewer than half of the members of the relevant authority or of a committee of the authority (as the case may be) by which the business is to be considered has an interest which relates to that business;

(b) no fewer than half of the members of a leader and cabinet executive of the relevant authority by which the business is to be considered has an interest which relates to that business and either paragraph (d) or (e) also applies;

(c) in the case of a county or county borough council, the inability of the member to participate would upset the political balance of the relevant authority or of the committee of the authority by which the business is to be considered to such an extent that the outcome would be likely to be affected;

(d) the nature of the member's interest is such that the member's participation in the business to which the interest relates would not damage public confidence in the conduct of the relevant authority's business;

(e) the interest is common to the member and a significant proportion of the general public;

(f) the participation of the member in the business to which the interest relates is justified by the member's particular role or expertise;

(g) the business to which the interest relates is to be considered by an overview and scrutiny committee of the relevant authority and the member's interest is not a pecuniary interest;

(h) the business which is to be considered relates to the finances or property of a voluntary organisation of whose management committee or board the member is a member otherwise than as a representative of the relevant authority and the member has no other interest in that business provided that any dispensation shall not extend to participation in any vote with respect to that business; or

(i) it appears to the committee to be in the interests of the inhabitants of the area of the relevant authority that the disability should be removed provided that written notification of the grant of the dispensation is given to the National Assembly for Wales within seven days in such manner as it may specify."

Please return to the Monitoring Officer, Gwynedd Council, Caernarfon, LL55 1SH.

If you have any questions regarding this form, contact the Senior Solicitor (Corporate):
Tel. 01286 679168 e-mail - sionH@gwynedd.gov.uk

Application to the Standards Committee for a Dispensation

YOUR APPLICATION WILL NOT BE CONSIDERED UNLESS EVERY PART OF THIS FORM IS

1. PERSONAL DETAILS

1.1 Your name
RICHARD MAURICE VAUGHAN

1.2 Your council GWYNEDD

1.3 Your address and contact telephone no.
PALL MALL FARM
TYWYN
GWYNEDD, LL36 9RU
01654 710384
07880 542750

2. DETAILS OF YOUR INTEREST

2.1 What is the item in question?
I AM A TRUSTEE OF PALL MALL CARAVAN PARK TYWYN AS WELL AS BEING A MEMBER OF YNYSMAENGWYN CARAVAN COMMITTEE THROUGH BEING A TOWN COUNCILLOR ON TYWYN TOWN COUNCIL

2.2 How does your interest in the item arise?
I AM TRUSTEE OF PALL MALL CARAVAN PARK WHICH IS IN COMPETITION WITH ALL OTHER CARAVAN PARKS IN THE AREA

3. DETAILS OF YOUR APPLICATION

3.1 Are you applying for a dispensation to (a) speak and vote or, (b) to speak only?
TO SPEAK ONLY.

3.2 Are you requesting:

(a) a dispensation for a particular meeting? If so please provide details below:
ALL YNYSMAENGWYN CARAVAN PARK MANAGEMENT COMMITTEE MTGS (2/yr).

or

(b) a general dispensation so that you can take part whenever the matters arises?

Please return to the Monitoring Officer, Gwynedd Council, Caernarfon, LL55 1SH.

If you have any questions regarding this form, contact the Senior Solicitor (Corporate): Tel. 01286 679168 e-mail - sionH@gwynedd.gov.uk

CYNGOR GWYNEDD
-7 EBR 2016
GWASANAETH CYFREITHIOL

www.gwynedd.gov.uk

FfurflenGollNewydd2014 Drafft 2(s)

4. Regulations prescribe the circumstances in which the Standards Committee may grant a dispensation. These grounds for granting a dispensation are summarised below and are set out in full in the attached guidance notes. On which of the following grounds do you believe that a dispensation should be granted in this case? Please tick the appropriate box(es).

• at least half of the members considering the business has an interest	☐
• my inability to participate would upset the political balance of the meeting to such an extent that the outcome would be likely to be affected	☐
• my participation would not damage public confidence	☐
• the interest is common to me and a significant proportion of the general public;	☐
• my participation in the business is justified by my particular role or expertise;	☑
• the business is to be considered by a scrutiny committee and my interest is not pecuniary	☐
• the business relates to the finances or property of a voluntary organisation of whose management committee or board I am a member and I have no other interest	☐

5. Please explain below why you believe the Standards Committee should grant your application ***(i.e. why do you think that you should be allowed to be present as a member when the matter is discussed, even though you have a prejudicial interest?).***

I believe the Standard Committee should grant my application for the following reasons:-

1) I have been involved in running the family caravan park for over 25yrs which is kept to a very high standard so I have invaluable experience in managing a park, & complying to the vast array of regulations which come with that role.

2) I am often asked for advice & guidance by the current managers of Y.C.P. as well as other trustees/committee members + I always provide this openly and honestly, and to the benefit of YCP. *

3) I have never taken advantage of my position for any financial or any other gain & have given my utmost to improve Y.C.P through increasing its revenue & satisfying customer needs.

Gobeithio bydd hyn yn ddigonol, Yn Gywir.

(please continue on a separate sheet if necessary)

Signed [signature] Dated 5/4/16

Please return to the Monitoring Officer, Gwynedd Council, Caernarfon, LL55 1SH.

If you have any questions regarding this form, contact the Senior Solicitor (Corporate): Tel. 01286 679168 e-mail - sionH@gwynedd.gov.uk

CYNGOR GWYNEDD COUNCIL

www.gwynedd.gov.uk

FfurflenGollNewydd2014 Drafft 2(s)

* Ynysmaengwyn Caravan Park.

Nodiadau ar gwblhau'r ffurflen

1. Hon yw'r ffurflen ar gyfer cyflwyno cais am oddefeb, sef caniatâd i gymryd rhan mewn trafodaeth er bod gennych *'fuddiant sy'n rhagfarnu'* o dan y Cod Ymddygiad. Gellir cael gwybodaeth bellach am fuddiannau yn y Cod Ymddygiad ei hun, Canllawiau'r Ombwdsmon ac yn llyfryn 'Buddiannau' Cyngor Gwynedd.

2. Yr amgylchiadau lle gellir caniatáu gollyngiadau
Mae gan y Pwyllgor Safonau'r hawl i ganiatáu cais os yw'n dod o fewn un o'r amgylchiadau a restrir yn *Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru) 2001*, sef:

" (a) os oes gan ddim llai na hanner aelodau'r awdurdod perthnasol neu hanner aelodau un o bwyllgorau'r awdurdod (yn ôl fel y digwydd) y mae'r busnes i gael ei ystyried ganddo fuddiant sy'n berthnasol i'r busnes hwnnw;

(b) os oes gan ddim llai na hanner aelodau gweithrediaeth arweinydd a chabinet y mae'r busnes i gael ei ystyried ganddo fuddiant sy'n berthnasol i'r busnes hwnnw a bod naill ai paragraff (ch) neu baragraff (d) hefyd yn gymwys;

(c) yn achos cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol, os byddai anallu aelod i gymryd rhan yn tarfu ar gydbwysedd gwleidyddol yr awdurdod perthnasol neu'r pwyllgor o'r awdurdod y mae'r busnes i'w ystyried ganddo i'r fath raddau nes y byddai'r canlyniad yn debygol o gael ei effeithio;

(ch) os yw natur buddiant yr aelod yn gyfryw fel na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo yn niweidio hyder y cyhoedd yn y modd y mae busnes yr awdurdod perthnasol yn cael ei gynnal;

(d) os yw'r buddiant yn gyffredin i'r aelod ac i gyfran arwyddocaol o'r cyhoedd;

(dd) os oes cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod;

(e) os yw'r busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo i'w ystyried gan bwyllgor trosolygu a chraffu i'r awdurdod perthnasol ac nad yw buddiant yr aelod yn fuddiant ariannol;

(f) os yw'r busnes sydd i'w ystyried yn berthnasol i arian neu eiddo corff gwirfoddol y mae'r aelod yn aelod o'i bwyllgor neu ei fwrdd rheoli heblaw fel cynrychiolydd yr awdurdod perthnasol ac nad oes gan yr aelod unrhyw fuddiant arall yn y busnes hwnnw ar yr amod na fydd unrhyw ollyngiad yn ymestyn i gymryd rhan mewn unrhyw bleidlais mewn perthynas â'r busnes hwnnw; neu

(ff) os yw'n ymddangos i'r pwyllgor ei bod o les i drigolion ardal yr awdurdod perthnasol i'r anallu gael ei godi, ar yr amod bod hysbysiad ysgrifenedig bod y gollyngiad yn cael ei ganiatáu yn cael ei roi i Gynulliad Cenedlaethol Cymru o fewn saith diwrnod a hynny mewn unrhyw fodd y gall ei bennu."

CYFARFOD	PWYLLGOR SAFONAU
DYDDIAD	18 Ebrill 2016
TEITL	HUNAN ASESIAD A RHAGLEN WAITH
AWDUR	IWAN G D EVANS , SWYDDOG MONITRO

1. Mae dau fwriad ar gyfer yr adroddiad yma sef cynnal hunan asesiad o waith ac allbynau'r Pwyllgo yn ystod 2015-16 ac ystyriewd rhaglen waith drafft ar gyfer 2016 – 17.

2. Gofynnir i aelodau'r Pwyllgor ystyried y swyddogaethau a restrir yn y golofn gyntaf ac yna nodi pa asesiad mae'n gredu sy'n berthnasol iddynt gan ddefnyddio'r categorïau canlynol:

   Categori 1 – Tystiolaeth bod y Pwyllgor yn cyflawni'r gofynion yn llawn

   Categori 2 – Tystiolaeth bod y Pwyllgor yn cwrdd a'r gofynion sylfaenol ond bod modd gwneud rhagor i gwrdd yn llawn

   Categori 3 – Dim tystiolaeth bod y Pwyllgor yn cyflawni'r gofynion

3. Mae angen nodi'r dystiolaeth sy'n cefnogi'r categori mae'r Pwyllgor yn ei ddyfarnu. Mae'r golofn "Tystiolaeth" yn dangos peth enghreifftiau o dystiolaeth ond mae'n bosib y bydd aelodau'r Pwyllgor yn gallu ychwanegu ati.

4. O ddyfarnu categori i bob swyddogaeth a nodi'r dystiolaeth bydd yn bosib i'r Pwyllgor ddod i gasgliad ynglŷn a pha gamau ychwanegol sydd angen eu cymryd (os o gwbl). Mae'r golofn olaf yn cynnwys rhai awgrymiadau am gamau pellach. fydd yn bwydo trwodd i raglenni gwaith y Pwyllgor yn y dyfodol.

5. Atodiadau

   Yn Atodiad 1 ceir hunan asesiad drafft er ystyriaeth gan y Pwyllgor

   Yn Atodiad 2 Rhaglen Waith 2015-16 ac asesiad cyflawniad

   Yn Atodiad 3 Rhaglen Waith drafft ar gyfer 2016-17

ARGYMHELLIAD

Gofynnir i'r Pwyllgor gynnal Hunan Asesiad o'r perfformiad yn 2015-16 ynghyd a chymeradwyo rhaglen waith ar gyfer 2016-17

ATODIAD 1

HUNAN ASESIAD Y PWYLLGOR SAFONAU 2015/2106

SWYDDOGAETH	ASESIAD (1/2/3)	Tystiolaeth	Camau pellach
Hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel gan aelodau		Mae'r Cadeirydd ac Is Gadeirydd wedi mynychu Fforwm Safonau Gogledd Cymru i rannu profiadau hefo pwyllgorau safonau eraill. Rhai o'r aelodau wedi mynychu pwyllgorau / cyfarfodydd Cyngor Llawn, Cabinet a Chynghorau Tref a Chymuned fel sylwebyddion.	Parhau i fynychu a chefnogi Parhau i gefnogi gan gynnwys defnydd gwe ddarlledu
Cynorthwyo'r aelodau i gadw at y Cod Ymddygiad		Trefnu Hyfforddiant ar gyfer aelodau Cynghorau Tref a Chymuned Trefnu Hyfforddiant ar gyfer aelodau'r Cyngor	Ystyried adborth Hyfforddiant a rhaglen newydded
Cynghori'r Cyngor ynglŷn â mabwysiadu neu ddiwygio'r Cod Ymddygiad		Trefnwyd i gylchredeg arweiniad diwygiedig ar y Cod Ymddygiad gan yr Ombwdsmon I holl aelodau'r Cyngor Rhoddwyd sylwadau ar elfennau o Fil Llywodraeth Leol (Cymru) 2015	Adolygu newidiadau diweddaraf i'r Cod
Monitro gweithrediad y Cod Ymddygiad		Derbyn adroddiadau rheolaidd o honiadau yn erbyn aelodau Derbyn adroddiadau blynyddol yr Ombwdsman a Phanel Dyfarnu Cymru Derbynnir adroddiadau blynyddol am y gofrestr buddiannau a datganiadau a wneir	Parhau i fonitro ystyried dulliau amgen o dderbyn gwybodaeth Ystyried y diwigiadau I'r Cod ymddygiad a sut I rannu'r newid.

		Derbynnir adroddiadau blynyddol am y gofrestr buddiannau a lletygarwch.	
Cynghori, hyfforddi neu drefnu i hyfforddi aelodau ar faterion yn ymwneud a'r Cod Ymddygiad		Mynychodd aelodau'r gynhadledd safonau yng Nghaerdydd ac adrodd yn ôl. Trefnu Hyfforddiant ar gyfer aelodau Cynghorau Tref a Chymuned Trefnu Hyfforddiant ar gyfer aelodau'r Cyngor	Rhaglen Hyfforddiant newydd
Rhoi goddefebau i aelodau		Ymdriniwyd â 2 gais am oddefebau gan aelodau o'r Cyngor a Chynghorau Tref a Chymuned Cymerwyd trosolwg o'r gyfundrefn i sicrhau cysondeb a phriodoldeb.	
Ymdrin ag adroddiadau o dribiwnlys achos ac unrhyw adroddiadau gan y Swyddog Monitro ar faterion a gyfeiriwyd gan yr Ombwdsmon		Cynhaliwyd 1 gwrandawiad yn 2015/16	
Awdurdodi'r Swyddog Monitro i dalu lwfansau i bersonau a gynorthwyodd gydag ymchwiliad		Ni fu achlysur i dalu lwfans o'r fath	
Ymarfer y swyddogaethau uchod mewn perthynas â chynghorau cymuned		Cynhaliwyd sesiynau hyfforddi i glercod cynghorau cymuned yn Hydref 2013 Anfonir adroddiad blynyddol y Pwyllgor at yr holl gynghorau cymuned. Canfasiwyd barn y cynghorau cymuned ar hyfforddiant yn seiliedig ar y Cod a dylanwad llywodraethu da. Canhwyllydd Hyfforddiant ar gefn y gwaith yma mewn 4 canolfan.	Rhaglen Hyfforddiant amgen

ATODIAD 2/ APPENDIX 2

Rhaglen Waith Pwyllgor Safonau	Standards Committee Work Programme	
29 Mehefin 2015	**29 June 2015**	
Adroddiad Blynyddol	Annual Report	
Canllawiau Newydd ar y Cod Ymddygiad	New Guidance on the Code of Conduct	
Cadarnhau Rhaglen Waith	Confirm Work Programme	
Honiadau yn erbyn aelodau	Allegations Against Members	
Trefnu i aelodau fynychu cyfarfodydd Pwyllgorau a Chynghorau Cymuned	Arrange Members Attendance at Committee and Community Council Meetings	
5 Hydref 2015	**5 October 2015**	
Adroddiad Blynyddol yr Ombudsman	Ombudsman's Annual Report	
Trefn Llywodraethu Corfforaethol	Corporate Governance Arrangements	
Honiadau yn erbyn Aelodau	Allegations against members	
Trefn Datrys Lleol Model Cynghorau Cymuned	Model Local Resolution Procedure for Community Councils	
25 Ionawr 2016	**25 January 2016**	
Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch	Gifts and Hospitality Register	
Cofrestr Datgan Buddiant	Declaration of Interest registers	

Adroddiad Blynyddol y Panel Dyfarnu Honiadau yn erbyn aelodau	Annual Report of Adjudication Panel Allegations against members	
20 Ebrill 2016 **Hunan Arfarniad a Rhaglen Waith** Hyfforddiant	**20 April 2016** **Self Assessment and Work Programme** Training	

Rhaglen Waith Drafft Pwyllgor Safonau 2016/17	**Draft Standards Committee Work Programme 2016/17**
27 Mehefin 2016 Adroddiad Blynyddol Honiadau yn erbyn aelodau Adolygu trefn i aelodau fynychu cyfarfodydd Pwyllgorau a Chynghorau Cymuned – gwersi a ddysgwyd	**27 June 2016** Annual Report Allegations Against Members Review of arrangements for Members Attendance at Committee and Community Council Meetings – lessons learnt
3 Hydref 2016 Adroddiad Blynyddol yr Ombudsman Honiadau yn erbyn Aelodau Trefn Datrys Lleol Model Cynghorau Cymuned Adolygiad Protocolau	**3 October 2016** Ombudsman's Annual Report Allegations against members Model Local Resolution Procedure for Community Councils Review of Protocols
23 Ionawr 2017 Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch Cofrestr Datgan Buddiant Adroddiad Blynyddol y Panel Dyfarnu Honiadau yn erbyn aelodau	**23 January 2017** Gifts and Hospitality Register Declaration of Interest registers Annual Report of Adjudication Panel Allegations against members
27 Mawrth 2017 Hunan Arfarniad a Rhaglen Waith Hyfforddiant	**27 March 2017** Self Assessment and Work Programme Training

CYFARFOD	**PWYLLGOR SAFONAU**
DYDDIAD	**18 Ebrill 2016**
TEITL	**DIWYGIADAU I'R COD YMDDYGIAD ENGHREIFFTIOL**
AWDUR	**IWAN G D EVANS, SWYDDOG MONITRO**

CRYNODEB

2.1 Daeth Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) (Diwygio) 2016 i rym ar 1 Ebrill 2016.

2.2 Mae'r Gorchymyn hwn yn diwygio rhai elfennau allweddol o'r Cod Ymddygiad presennol.

2.3 Rhaid i aelodau fod yn ymwybodol o'r newidiadau hyn a rhaid diwygio Cyfansoddiad y Cyngor er mwyn ystyried y newidiadau hyn.

2.4 Rhaid i Aelodau ystyried darparu cyngor ar y newidiadau hyn i Glercod Cynghorau Cymuned hefyd.

4. GWYBODAETH GEFNDIR

4.1 Rhaid i bob Awdurdod Lleol yng Nghymru fabwysiadu Cod sy'n ymwneud â'r ymddygiad a ddisgwylir gan ei Aelodau. Mae cynnwys craidd y Cod, a elwir yn God Ymddygiad Enghreifftiol, wedi'i bennu gan Weinidogion Cymru ers cyflwyno'r Cod cyntaf yn 2000. Yn 2008, diwygiwyd y Cod Enghreifftiol yn sylweddol i'w ffurf gyfredol.

4.2 Mae Gorchymyn 2016 yn diwygio'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol mewn rhai ffyrdd allweddol, sef:-

4.2.1 Mae'r cyfrifoldeb ar Aelodau i adrodd am unrhyw ymddygiad y credant yn rhesymol iddo fod yn groes i'r Cod Ymddygiad wedi'i newid. Bellach mae gofyn i Aelodau adrodd am y mater i'r Swyddog Monitro yn unig ac nid i'r Ombwdsmon hefyd.

4.2.2. Mae Rheol 10 (2) (b) y Cod blaenorol wedi'i dileu. Roedd hyn yn creu Buddiant Personol ble y gallai aelod o'r cyhoedd fod wedi canfod yn rhesymol wrthdaro rhwng eich rôl wrth wneud neu fod yn rhan o benderfyniad penodol a'ch rôl yn cynrychioli buddiannau etholwyr eich ward.

4.2.3 Cyflwynir darpariaethau ychwanegol ynghylch gwneud sylwadau ysgrifenedig os oes gan Aelodau fuddiant sy'n rhagfarnu. Yn y sefyllfa honno, gall Aelodau gyflwyno sylwadau ysgrifenedig i gyfarfod yn ymwneud â'r busnes hwnnw a bwrw bod gan y cyhoedd hawl i fynychu'r cyfarfod er mwyn gwneud sylwadau, ateb cwestiynau neu gyflwyno tystiolaeth yn ymwneud â'r busnes hwnnw. Wrth gyflwyno unrhyw sylwadau, rhaid i Aelodau gydymffurfio ag unrhyw drefn y mae'r Awdurdod wedi'i mabwysiadu ar gyfer cyflwyno sylwadau.

Mewn gwirionedd, mae hyn yn rhoi Aelodau yn yr un sefyllfa ag aelod o'r cyhoedd yn yr amgylchiadau penodol hynny. Roedd darpariaethau'n bodoli eisoes er mwyn i aelodau ymarfer eu hawl i siarad yn gyhoeddus mewn cyfarfodydd o'r fath ble'r oedd trefnau'r awdurdod yn caniatáu hyn ac yn unol â threfnau'r awdurdod. Fodd bynnag, ni fydd modd i'r Aelod dan sylw drafod y mater na phleidleisio arno.

Hefyd, ceir nifer o newidiadau technegol yn ymwneud â diweddaru cyfeiriadau at ddeddfwriaeth a darparu eglurder ar gyfer materion yn ymwneud â Chynghorau Cymuned yn benodol.

3. ARGYMHELLION / OPSIYNAU

3.1 Bod yr Aelodau'n nodi'r newidiadau i God Ymddygiad yr Aelodau.

3.2 Bod yr Aelodau'n ystyried goblygiadau'r newidiadau i Gynghorau Tref a Chymuned.

Atodiad

Diwygiadau perthnasol i'r Cyfansoddiad

PAPURAU CEFNDIR

Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) (Diwygio) 2016

ADRAN 18

18. CÔD YMDDYGIAD AELODAU

18.1 YR EGWYDDORION

Mae Gorchymyn Ymddygiad Aelodau (Egwyddorion)(Cymru) 2001 yn nodi'r egwyddorion sydd i lywodraethu ymddygiad aelodau awdurdod perthnasol yng Nghymru. Dyma nhw:-

18.1.1 **ANHUNANOLDEB**

Mae'n rhaid i Aelodau weithredu er budd y cyhoedd yn unig. Mae'n rhaid iddynt beidio byth â defnyddio eu safle fel Aelodau i roi mantais amhriodol i'w hunain nac i roi mantais neu anfantais amhriodol i eraill.

18.1.2 **GONESTRWYDD**

Mae'n rhaid i Aelodau ddatgan unrhyw fuddiannau preifat sy'n berthnasol i'w dyletswyddau cyhoeddus a chymryd camau i ddatrys unrhyw wrthdaro mewn ffordd sy'n diogelu budd y cyhoedd.

18.1.3 **UNIONDEB A GWEDDUSTER**

Mae'n rhaid i Aelodau beidio â'u rhoi eu hunain mewn sefyllfa lle y gallai unrhyw rwymedigaeth ariannol neu rwymedigaeth arall i unigolion neu sefydliadau a allai geisio dylanwadu arnynt o ran cyflawni eu dyletswyddau godi amheuon ynglŷn â'u huniondeb. Mae'n rhaid i Aelodau osgoi ymddygiad sy'n ymddangos felly ar bob achlysur.

18.1.4 **DYLETSWYDD I GYNNAL Y GYFRAITH**

Mae'n rhaid i Aelodau weithredu i gynnal y gyfraith, a gweithredu ar bob achlysur yn unol â'r ymddiriedaeth y mae'r cyhoedd wedi'i rhoi ynddynt.

18.1.5 **STIWARDIAETH**

Wrth gyflawni eu dyletswyddau a'u cyfrifoldebau, mae'n rhaid i Aelodau sicrhau bod adnoddau eu hawdurdod yn cael eu defnyddio'n gyfreithlon ac yn ochelgar.

18.1.6 **GWRTHRYCHEDD WRTH WNEUD PENDERFYNIADAU**

Wrth gyflawni eu cyfrifoldebau, gan gynnwys gwneud penodiadau, dyfarnu contractau, neu argymell unigolion ar gyfer gwobrwyon a buddiannau, mae'n rhaid i Aelodau wneud penderfyniadau ar sail teilyngdod. Er bod yn rhaid i Aelodau ystyried cyngor proffesiynol gan swyddogion ac y gallai fod yn briodol iddynt roi sylw i safbwyntiau pobl eraill, gan gynnwys eu grwpiau gwleidyddol, eu cyfrifoldeb hwy yw penderfynu pa safbwynt i'w arddel ac, os yw'n briodol, sut i bleidleisio ar unrhyw fater.

18.1.7 **CYDRADDOLDEB A PHARCH**

Mae'n rhaid i Aelodau gyflawni eu dyletswyddau a'u cyfrifoldebau gan roi ystyriaeth briodol i'r angen i hyrwyddo cyfle cyfartal i bawb, waeth beth fo'u rhyw, hil, anabledd, cyfeiriadedd rhywiol, oedran neu grefydd, a dangos parch ac ystyriaeth tuag at bobl eraill.

18.1.8 **BOD YN AGORED**

Mae'n rhaid i Aelodau fod mor agored â phosibl ynglŷn â'u holl weithredoedd a gweithredoedd eu hawdurdod. Mae'n rhaid iddynt geisio sicrhau bod datgeliadau gwybodaeth yn cael eu cyfyngu yn unol â'r gyfraith yn unig.

18.1.9 **ATEBOLRWYDD**

Mae Aelodau'n atebol i'r etholaeth a'r cyhoedd yn gyffredinol am eu gweithredoedd ac am y ffordd y maent yn cyflawni eu cyfrifoldebau fel Aelodau. Mae'n rhaid iddynt fod yn barod i ildio i unrhyw graffu sy'n briodol i'w cyfrifoldebau.

18.1.10 **ARWEINYDDIAETH**

Mae'n rhaid i Aelodau hyrwyddo a chefnogi'r egwyddorion hyn trwy roi arweiniad ac esiampl er mwyn hybu hyder y cyhoedd yn eu rôl ac yn yr awdurdod. Mae'n rhaid iddynt barchu didueddrwydd ac uniondeb swyddogion statudol yr awdurdod a'i gyflogeion eraill.

18.2 DEHONGLIAD

18.2.1 Yn y côd hwn mae

"**aelodau cyfetholedig**" o ran awdurdod perthnasol, yn golygu unigolyn nad yw'n Aelod o'r awdurdod ond sy'n:

(a) Aelod o unrhyw un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau'r awdurdod; neu'n

(b) Aelod o unrhyw un o gydbwyllgorau neu is-gydbwyllgorau'r awdurdod, ac yn cynrychioli'r awdurdod arnynt

ac sydd â hawl i bleidleisio ar unrhyw gwestiwn sydd i'w benderfynu mewn unrhyw gyfarfod o'r pwyllgor neu'r is-bwyllgor hwnnw.

"**cyfarfod**" yn golygu unrhyw gyfarfod:

(a) o'r awdurdod perthnasol;

(b) o unrhyw weithrediaeth neu fwrdd yn yr awdurdod perthnasol;

(c) o unrhyw bwyllgor, is-bwyllgor, cydbwyllgor neu is-gydbwyllgor yn yr awdurdod perthnasol neu unrhyw bwyllgor, is-bwyllgor, cydbwyllgor neu is-gydbwyllgor o'r fath yn unrhyw weithrediaeth neu fwrdd o'r awdurdod; neu

(ch) pan fo Aelodau neu Swyddogion yr awdurdod perthnasol yn bresennol heblaw mewn cyfarfod o grŵp gwleidyddol a ffurfiwyd yn unol â rheoliad 8 Rheoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau a

Grwpiau Gwleidyddol) 1990, ac yn cynnwys amgylchiadau pryd y mae Aelod o weithrediaeth neu fwrdd neu Swyddog sy’n gweithredu ar ei ben/phen ei hun yn arfer un o swyddogaethau’r awdurdod;

"**Aelod**" yn cynnwys, oni bai bod y cyd-destun yn mynnu fel arall, aelod cyfetholedig.

"**Awdurdod perthnasol**" yn golygu:

(a) cyngor sir;

(b) cyngor bwrdeistref sirol;

(c) cyngor cymuned;

(ch) awdurdod tân ac achub a ffurfiwyd gan gynllun o dan Adran 2 Deddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 neu gynllun y mae Adran 4 o'r Ddeddf honno'n berthnasol iddo;

(d) awdurdod Parc Cenedlaethol a sefydlwyd o dan Adran 63 Deddf yr Amgylchedd 1995.

“**cofrestr o fuddiannau’r aelodau**” (“*register of members’ interests*”) yw’r gofrestr a sefydlir ac a gedwir o dan adran 81 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000

"**chi**" yn golygu chi fel Aelod neu Aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol;

"**eich awdurdod**" yn golygu'r awdurdod perthnasol yr ydych chi'n Aelod neu'n Aelod cyfetholedig ohono.

18.2.2 Mewn perthynas â chyngor cymuned—

(a)ystyr **“swyddog priodol”** (“*proper officer*”) yw swyddog o’r cyngor hwnnw o fewn ystyr adran 270(3) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972(1); a

(b)ystyr **“pwyllgor safonau”** (“*standards committee*”) yw pwyllgor safonau’r cyngor sir neu’r cyngor bwrdeistref sirol sydd â swyddogaethau mewn perthynas â’r cyngor cymuned y mae’n gyfrifol amdano o dan adran 56(1) a (2) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

18.3 DARPARIAETHAU CYFFREDINOL

18.3.1 Ac eithrio lle mae paragraph 18.3.3. yn berthnasol, mae'n rhaid i chi gydymffurfio â'r cod ymddygiad hwn;

(a) pryd bynnag y byddwch yn cynnal busnes eich awdurdod neu'n bresennol mewn cyfarfod o'ch awdurdod;

(b) pryd bynnag y byddwch yn gweithredu, yn honni eich bod yn gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu yn

rhinwedd rôl Aelod y cawsoch eich ethol neu'ch penodi iddi.

(c) pryd bynnag y byddwch yn gweithredu, yn honni eich bod yn gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu fel cynrychiolydd eich awdurdod; neu

(ch) bob amser ac mewn unrhyw swyddogaeth, mewn perthynas â'r ymddygiad a nodir ym mharagraffau 18.3.6(a) a 18.3.8.

18.3.2 Dylech ddarllen y côd hwn ynghyd â'r egwyddorion cyffredinol a bennir o dan Adran 49(2) Deddf Llywodraeth Leol 2000 o ran Cymru.

18.3.3 Pan gewch eich ethol, eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i wasanaethu:

(a) ar awdurdod perthnasol arall, neu unrhyw gorff arall, sy'n cynnwys ~~awdurdod heddlu neu Fwrdd~~ Bwrdd Iechyd Lleol, mae'n rhaid i chi, wrth weithredu ar ran yr awdurdod neu'r corff arall hwnnw, gydymffurfio â chôd ymddygiad yr awdurdod neu'r corff arall hwnnw; neu

(b) ar unrhyw gorff arall nad oes ganddo gôd yn ymwneud ag ymddygiad ei aelodau, mae'n rhaid i chi wrth weithredu ar ran y corff arall hwnnw, gydymffurfio â'r côd ymddygiad hwn, ac eithrio lle y mae'n gwrthdaro ag unrhyw rwymedigaethau, cyfreithlon eraill y gallai'r corff arall hwnnw fod yn ddarostyngedig iddynt.

18.3.4 Mae'n rhaid i chi:

(a) gyflawni eich dyletswyddau a'ch cyfrifoldebau gan roi ystyriaeth briodol i'r egwyddor y dylai fod cyfle cyfartal i bawb, waeth beth fo'u rhyw, hil, anabledd, cyfeiriadedd rhywiol, oedran neu grefydd;

(b) dangos parch at bobl eraill ac ystyriaeth iddynt;

(c) peidio â bwlio nac aflonyddu unrhyw unigolyn; a

(ch) pheidio â gwneud unrhyw beth sy'n peryglu, neu sy'n debygol o beryglu, didueddrwydd y rhai hynny sy'n gweithio i'ch awdurdod neu ar ran eich awdurdod.

18.3.5 Mae'n rhaid i chi beidio â

(a) datgelu gwybodaeth gyfrinachol neu wybodaeth y dylid ystyried yn rhesymol ei bod o natur gyfrinachol, heb ganiatâd penodol unigolyn sydd ag awdurdod i roi caniatâd o'r fath, neu oni bai fod yn rhaid i chi wneud hynny o dan y gyfraith;

(b) atal unrhyw unigolyn rhag cael mynediad at wybodaeth y mae gan yr unigolyn hwnnw hawl iddi o dan y gyfraith.

18.3.6 Mae'n rhaid i chi:

(a) beidio ag ymddwyn mewn ffordd y gellid ystyried yn rhesymol ei bod yn dwyn anfri ar eich swydd neu'r awdurdod;

(b) adrodd pa un ai drwy weithdrefn adrodd gyfrinachol eich awdurdod neu'n uniongyrchol i'r awdurdod priodol, am unrhyw ymddygiad gan aelod arall neu unrhyw un sy'n gweithio i'ch awdurdod neu ar ei ran ac y mae'n rhesymol i chi gredu ei fod yn golygu neu'n debygol o olygu ymddygiad troseddol (nad yw, at ddibenion y paragraff hwn, yn cynnwys tramgwyddau neu ymddygiad y gellid eu cosbi trwy gosb benodedig);

(c) adrodd i ~~Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a~~ Swyddog Monitro eich awdurdod am unrhyw ymddygiad gan aelod arall y mae'n rhesymol i chi gredu ei fod yn torri'r côd ymddygiad hwn;

(ch) peidio â gwneud cwynion blinderus, maleisus neu wacsaw yn erbyn aelodau eraill neu unrhyw un sy'n gweithio i'ch awdurdod neu ar ran eich awdurdod.

18.3.7. Mae'n rhaid i chi gydymffurfio ag unrhyw gais gan Swyddog Monitro eich awdurdod, neu Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru mewn perthynas ag ymchwiliad a gynhelir yn unol â'u pwerau statudol unigol.

18.3.8 Mae'n rhaid i chi:

(a) yn rhinwedd eich swydd neu fel arall, beidio â defnyddio neu geisio defnyddio eich safle yn amhriodol i roi neu sicrhau mantais i chi eich hun, neu i unrhyw unigolyn arall, neu i greu neu osgoi anfantais i chi eich hun, neu i unrhyw unigolyn arall;

(b) peidio â defnyddio adnoddau eich awdurdod, nac awdurdodi pobl eraill i'w defnyddio:

(i) yn annoeth;

(ii) yn groes i ofynion eich awdurdod;

(iii) yn anghyfreithlon;

(iv) ac eithrio mewn dull a fwriedir i hwyluso neu ffafrio cyflawni swyddogaethau'r awdurdod neu'r swydd y cawsoch eich ethol neu eich penodi iddi;

(v) yn amhriodol at ddibenion gwleidyddol; neu

(vi) yn amhriodol at ddibenion preifat.

18.3.9 Mae'n rhaid i chi:

(a) wrth gymryd rhan mewn cyfarfodydd neu wneud penderfyniadau ynglŷn â busnes eich awdurdod, wneud hynny ar sail rhinweddau'r amgylchiadau dan sylw ac er budd y cyhoedd gan ystyried unrhyw gyngor perthnasol a roddwyd gan swyddogion eich awdurdod, ac

yn enwedig gan:

(i) bennaeth gwasanaeth cyflogedig yr awdurdod;

(ii) Prif Swyddog Cyllid yr awdurdod;

(iii) Swyddog Monitro'r awdurdod;

(iv) Prif Swyddog Cyfreithiol yr awdurdod (y dylid ymgynghori ag ef/hi pan fo unrhyw amheuaeth ynglŷn â phŵer yr awdurdod i weithredu, ynghylch pan un a yw'r camau arfaethedig o fewn y fframwaith polisi a gytunwyd gan yr awdurdod neu os gallai canlyniadau cyfreithiol weithredu neu fethiant i weithredu gan yr awdurdod arwain at ôl-effeithiau pwysig);

(b) rhoi rhesymau dros bob penderfyniad yn unol ag unrhyw ofynion statudol ac unrhyw ofynion rhesymol ychwanegol a osodwyd gan eich awdurdod.

18.3.10 Mae'n rhaid i chi:

(a) gydymffurfio â'r gyfraith a rheolau eich awdurdod sy'n llywodraethu hawlio treuliau a lwfansau mewn cysylltiad â'ch dyletswyddau fel aelod.

(b) osgoi derbyn unrhyw roddion oddi wrth neb, na lletygarwch (heblaw am letygarwch swyddogol, fel derbyniad dinesig neu ginio gwaith a awdurdodwyd yn briodol gan eich awdurdod), na buddiannau materol neu wasanaethau i chi eich hun neu unrhyw unigolyn a allai eich rhoi chi o dan rwymedigaeth amhriodol, neu ymddangos fel pe bai'n gwneud hynny.

18.4 BUDDIANNAU

18.4.1 Buddiannau Personol

(a) Mae'n rhaid i chi ystyried, ym mhob mater, pa un a oes gennych chi fuddiant personol, a pha un a yw'r côd ymddygiad hwn yn mynnu eich bod yn datgelu'r buddiant hwnnw.

(b) Mae'n rhaid i chi ystyried bod gennych chi fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef:

(i) os yw'n gysylltiedig â'r canlynol, neu'n debygol o effeithio arnynt:

(A) unrhyw gyflogaeth neu fusnes a gynhelir gennych chi;

(B) unrhyw unigolyn sy'n eich cyflogi neu sydd wedi eich penodi; unrhyw gwmni yr ydych chi'n bartner ynddo neu unrhyw gwmni yr ydych chi'n gyfarwyddwr taledig ar ei gyfer;

(C) unrhyw unigolyn, heblaw am eich awdurdod, sydd wedi rhoi taliad i chi mewn perthynas â'ch ethol neu

unrhyw dreuliau a gafwyd gennych wrth gyflawni eich dyletswyddau fe aelod;

(CH) unrhyw gorff corfforaethol sydd â lle busnes neu dir yn ardal eich awdurdod, ac y mae gennych chi fuddiant llesiannol ynddo mewn dosbarth o warannau'r corff hwnnw sy'n fwy na gwerth enwol £25,000 neu ganfed ran o gyfanswm cyfalaf cyfrannau dyroddedig y corff hwnnw;

(D) unrhyw gontract ar gyfer nwyddau, gwasanaethau neu waith a wnaed rhwng eich awdurdod a chi eich hun neu gwmni yr ydych chi'n bartner ynddo, cwmni yr ydych chi'n gyfarwyddwr taledig ar ei gyfer neu gorff sy'n cyfateb i'r disgrifiad a roddir ym mharagraff CH uchod;

(DD) unrhyw dir y mae gennych chi fuddiant llesiannol ynddo sydd yn ardal eich awdurdod;

(E) unrhyw dir y mae eich awdurdod yn landlord ar ei gyfer ac y mae'r tenant yn gwmni yr ydych chi'n bartner ynddo, cwmni yr ydych chi'n gyfarwyddwr taledig ar ei gyfer, neu gorff sy'n cyfateb i'r disgrifiad a roddir ym mharagraff (CH) uchod;

(F) unrhyw gorff yr ydych wedi'ch ethol, eich penodi neu eich enwebu iddo gan eich awdurdod;

(FF) unrhyw:

1. awdurdod neu gorff cyhoeddus sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus.

2. cwmni, cymdeithas ddiwydiannol neu ddarbodus, elusen, neu gorff sydd wedi'i gyfeirio at ddibenion elusennol;

3. corff y mae ei brif ddibenion yn cynnwys dylanwadu ar farn neu bolisi cyhoeddus;

4. undeb llafur neu gymdeithas broffesiynol; neu

5. glwb, cymdeithas neu fudiad preifat sy'n gweithredu yn ardal eich awdurdod;

yr ydych chi'n aelod ohono/ohoni neu'n dal swydd reolaeth gyffredinol ynddo/ynddi;

(G) unrhyw dir yn ardal eich awdurdod y mae gennych chi drwydded (ar eich pen eich hun neu ar y cyd ag eraill), i'w feddiannu am 28 diwrnod neu gyfnod hwy;

~~(ii) Pe gallai aelod o'r cyhoedd ganfod yn rhesymol wrthdaro rhwng eich rôl wrth wneud penderfyniad, ynglŷn â'r busnes~~

~~hwnnw, ar ran eich awdurdod yn gyffredinol a'ch rôl wrth gynrychioli buddiannau etholwyr yn eich ward neu adran etholiadol; neu~~

(iii) benderfyniad y gellid ystyried yn rhesymol ei fod yn effeithio ar:

(A) eich lles neu eich sefyllfa ariannol, neu les neu sefyllfa ariannol unigolyn yr ydych chi'n byw gydag ef/hi, neu unigolyn y mae gennych gysylltiad personol agos ag ef/hi;

(B) unrhyw gyflogaeth neu fusnes a gynhelir gan yr unigolion a ddisgrifir yn (A);

(C) unrhyw unigolyn sy'n cyflogi neu sydd wedi penodi'r cyfryw unigolion a ddisgrifir yn (A), unrhyw gwmni y maent yn bartner ynddo, neu unrhyw gwmni y maent yn gyfarwyddwr ar ei gyfer;

(CH) unrhyw gorff corfforaethol y mae gan yr unigolion a ddisgrifir yn (A) fuddiant llesiannol ynddo mewn dosbarth o warannau sy'n fwy na gwerth enwol £5,000; neu

(D) unrhyw gorff a restrir ym mharagraffau 18.4.1(b)(i)(FF)1 i 18.4.1(b)(i)(FF)5 y mae'r unigolion a ddisgrifir yn (A) yn dal swydd reolaeth gyffredinol ynddo, i raddau mwy na mwyafrif

1. yn achos awdurdod â wardiau neu adrannau etholiadol talwyr y dreth cyngor, trethdalwyr neu breswylwyr eraill y ward neu'r adran etholiadol, fel y bo'n berthnasol, y mae'r penderfyniad yn effeithio arnynt; neu

2. ym mhob achos arall, talwyr y dreth cyngor, trethdalwyr neu breswylwyr eraill ardal yr awdurdod.

18.4.2 Datgelu Buddiannau Personol

(a) Pan fydd gennych chi fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef a'ch bod yn bresennol mewn cyfarfod lle mae'r busnes hwnnw'n cael ei ystyried, mae'n rhaid i chi ddatgelu ar lafar i'r cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn neu ar ddechrau'r ystyriaeth honno, neu pan ddaw'r buddiant yn amlwg.

(b) Pan fydd gennych chi fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef a'ch bod yn cyflwyno:

(i) sylwadau ysgrifenedig (boed hynny trwy lythyr, ffacs neu ryw fath arall o gyfathrebu electroneg) i aelod neu swyddog o'ch awdurdod ynglŷn â'r busnes hwnnw, dylech gynnwys manylion y buddiant hwnnw yn y cyfathrebiad ysgrifenedig;neu

(ii) sylwadau ar lafar (boed hynny'n bersonol neu drwy ryw fath o gyfathrebu electroneg) i aelod neu swyddog o'ch awdurdod, dylech ddatgelu'r buddiant ar ddechrau sylwadau o'r fath, neu pan ddaw'n amlwg i chi bod gennych fuddiant o'r fath, a chadarnhau'r sylwadau a'r buddiant yn ysgrifenedig o fewn 14 diwrnod o wneud y sylwadau.

(c) Yn amodol ar baragraff 18.4.5(a)(ii) isod, pan fydd gennych chi fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef a'ch bod wedi gwneud penderfyniad wrth arfer un o swyddogaethau gweithrediaeth neu fwrdd, mae'n rhaid i chi, o ran y busnes hwnnw, sicrhau bod unrhyw ddatganiad ysgrifenedig ynglŷn â phenderfyniad hwnnw yn cofnodi bodolaeth a natur eich buddiant.

(ch) Mae'n rhaid i chi, o ran buddiant personol na ddatgelwyd yn flaenorol, cyn neu'n union ar ôl diwedd cyfarfod lle y gwnaed y datgeliad yn unol â pharagraff 18.4.2(a) roi hysbysiad ysgrifenedig i'ch awdurdod yn unol ag unrhyw ofynion a nodir gan Swyddog Monitro eich awdurdod neu mewn perthynas â chyngor cymuned, swyddog priodol eich awdurdod o bryd i'w gilydd ond sy'n cynnwys, o leiaf

(i) fanylion y buddiant personol;

(ii) manylion y busnes y mae'r buddiant personol yn ymwneud ag ef;

(iii) llofnod.

(d) Pan fydd eich Swyddog Monitro yn cytuno bod y wybodaeth yn ymwneud â'ch buddiant personol yn wybodaeth sensitif, yn unol â pharagraff 18.5.2(a), bydd eich rhwymedigaethau o dan y paragraff 18.4.2 hwn i ddatgelu gwybodaeth o'r fath, boed hynny ar lafar neu'n ysgrifenedig, yn cael eu disodli gan rwymedigaeth i ddatgelu bodolaeth buddiant personol a chadarnhau bod eich Swyddog Monitro wedi cytuno bod natur y cyfryw fuddiant personol yn wybodaeth sensitif.

(dd) At ddibenion paragraff (ch), ystyrir bod buddiant personol wedi cael ei ddatgelu'n flaenorol dim ond os rhoddwyd hysbysiad ysgrifenedig yn unol â'r côd hwn ers y dyddiad diwethaf y cawsoch eich ethol, eich penodi neu eich enwebu'n aelod o'ch awdurdod.

(e) At ddibenion is-baragraff (c), os na roddwyd hysbysiad ysgrifenedig yn unol â'r paragraff hwnnw, ystyrir nad ydych wedi datgelu buddiant personol yn unol â'r côd hwn.

18.4.3 Buddiannau sy'n Rhagfarnu

(a) Yn amodol ar baragraff (b) isod, pan fydd gennych chi fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef, bydd gennych hefyd fuddiant sy'n rhagfarnu yn y busnes hwnnw os yw'r buddiant yn un y byddai'n rhesymol i aelod o'r cyhoedd sy'n ymwybodol o'r ffeithiau perthnasol fod o'r farn ei fod mor arwyddocaol fel y bydd yn debygol o ragfarnu eich barn ynghylch budd y cyhoedd.

(b) Yn amodol ar baragraff (c), ni ystyrir bod gennych chi fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes os yw'r busnes hwnnw:

(i) yn ymwneud â'r canlynol:

(A) awdurdod perthnasol arall yr ydych chi'n aelod ohono hefyd;

(B) awdurdod neu gorff cyhoeddus arall sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus yr ydych chi'n dal swydd reolaeth gyffredinol ynddo;

(C) corff y cawsoch eich ethol, eich penodi neu eich enwebu iddo gan eich awdurdod;

(CH) eich rôl fel llywodraethwr ysgol (os na chawsoch eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod) oni bai ei fod yn ymwneud yn benodol â'r ysgol yr ydych chi'n llywodraethwr ynddi;

(D) eich rôl fel aelod o Fwrdd Iechyd Lleol os na chawsoch eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod;

(ii) yn ymwneud â'r canlynol:

(A) swyddogaethau tai eich awdurdod os oes gennych chi denantiaeth neu brydles gyda'ch awdurdod, ar yr amod nad oes gennych chi ôl-ddyledion rhent o fwy na dau fis gyda'ch awdurdod, ac ar yr amod nad yw'r swyddogaethau hynny'n ymwneud yn benodol â'ch tenantiaeth neu'ch prydles;

(B) swyddogaethau eich awdurdod o ran costau prydau ysgol, cludiant a theithio, os ydych chi'n warcheidwad, rhiant neu riant-cu neu'n meddu ar gyfrifoldeb rhiant (fel y'i diffinnir yn Adran 3 Deddf Plant 1989) am blentyn sydd mewn addysg amser llawn, oni bai ei fod yn ymwneud yn benodol â'r ysgol y mae'r plenty hwnnw/honno'n mynd iddi;

(C) swyddogaethau eich awdurdod o ran tâl salwch statudol o dan Ran XI Deddf Cyfraniadau a Budd-daliadau Nawdd Cymdeithasol 1992, os ydych chi'n

derbyn tâl o'r fath gan eich awdurdod neu os oes gennych chi hawl i'w dderbyn;

(CH) â swyddogaethau eich awdurdod mewn cysylltiad â lwfans neu daliad a wneir yn unol â darpariaethau Rhan 8 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011(2), neu lwfans neu bensiwn a ddarperir o dan adran 18 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989(3);

(iii) eich rôl fel cynghorydd cymuned o ran grant, benthyciad neu fath arall o gymorth ariannol a wnaed gan eich cyngor cymuned i sefydliad cymunedol neu wirfoddol hyd at uchafswm o £500.

(c) Nid yw'r eithriadau ym mharagraff 18.4.3(b)(i) yn berthnasol pan fo'r busnes yn ymwneud â phenderfynu ar unrhyw gymeradwyaeth, cydsyniad, trwydded, caniatâd neu gofrestriad.

18.4.4 Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu

Bydd gennych hefyd fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes a gyflwynir gerbron un o bwyllgorau trosolwg a chraffu eich awdurdod (neu un o is-bwyllgorau pwyllgor o'r fath) pan fo'r

(a) busnes hwnnw'n ymwneud â phenderfyniad a wnaed (pa un a'i gweithredwyd ai peidio) neu gam a gymerwyd gan weithrediaeth neu fwrdd eich awdurdod neu un arall o bwyllgorau, is-bwyllgorau, cydbwyllgorau neu is-gydbwyllgorau eich awdurdod; ac

(b) ar yr adeg y gwnaed y penderfyniad neu y cymerwyd y cam, yr oeddech chi'n Aelod o'r weithrediaeth, bwrdd, pwyllgor is-bwyllgor, cydbwyllgor neu is-gydbwyllgor a grybwyllwyd ym mharagraff (a) ac yn bresennol pan wnaed y penderfyniad hwnnw neu y cymerwyd y cam hwnnw.

18.4.5 Cyfranogiad mewn perthynas â Buddiannau a Ddatgelwyd

(a) Yn amodol ar baragraffau (b), (c) ac (ch) pan fydd gennych chi fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef, mae'n rhaid i chi, oni bai eich bod wedi cael goddefeb gan bwyllgor safonau eich awdurdod:

(i) fynd allan o'r ystafell, y siambr neu'r man lle y mae cyfarfod sy'n ystyried y busnes yn cael ei gynnal:

(A) lle y mae paragraff (b) yn berthnasol, yn union ar ôl i'r cyfnod ar gyfer gwneud sylwadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth ynglŷn â'r busnes ddod i ben a, sut bynnag, cyn i ystyriaeth bellach o'r busnes ddechrau, pa un a ganiateir i'r cyhoedd aros yn y cyfarfod ar gyfer ystyriaeth o'r fath ai peidio; neu

(B) mewn unrhyw achos arall, pryd bynnag y daw'n amlwg bod y busnes yn cael ei ystyried yn y cyfarfod

hwnnw;

(ii) peidio ag arfer swyddogaethau gweithrediaeth neu fwrdd o ran y busnes hwnnw;

(iii) peidio â cheisio dylanwadu ar benderfyniad ynglŷn â'r busnes hwnnw;

(iv) peidio â gwneud unrhyw sylwadau ysgrifenedig (boed hynny trwy lythyr, ffacs neu ryw fath arall o gyfathrebu electroneg) mewn perthynas â'r busnes hwnnw, a

(v) peidio â gwneud unrhyw sylwadau llafar (boed hynny'n bersonol neu drwy ryw fath o gyfathrebu electroneg) mewn perthynas â'r busnes hwnnw neu roi'r gorau ar unwaith i wneud sylwadau llafar o'r fath pan ddaw'r buddiant sy'n rhagfarnu i'r amlwg.

(b) (i) Pan fydd gennych chi fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef, cewch fynychu cyfarfod er mwyn cyflwyno sylwadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth yn ymwneud â'r busnes yn unig, cyn belled ag y caniateir i'r cyhoedd fynychu'r cyfarfod hefyd at yr un diben, boed hynny o dan hawl statudol neu fel arall.

(c) Os oes gennych fuddiant sy’n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef cewch gyflwyno cynrychioliadau ysgrifenedig i gyfarfod sy’n ymwneud â’r busnes hwnnw, ar yr amod y caniateir i’r cyhoedd fod yn bresennol yn y cyfarfod at y diben o wneud cynrychioliadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth sy’n ymwneud â’r busnes, pa un ai o dan hawl statudol neu fel arall.

(ch) (iii) Pan fyddwch yn cyflwyno cynrychioliadau ysgrifenedig o dan is-baragraff (c), rhaid i chi gydymffurfio ag unrhyw weithdrefn y caiff eich awdurdod ei fabwysiadu ar gyfer cyflwyno cynrychioliadau o’r fath

(d) Nid yw paragraff (a) yn eich atal rhag mynychu a chymryd rhan mewn cyfarfod:

(i) os y gofynnir i chi fynychu cyfarfod pwyllgor trosolwg a chraffu, gan bwyllgor o'r fath sy'n arfer ei bwerau statudol; neu

(ii) a oes gennych chi oddefeb cyn belled â'ch bod:

(A) yn datgan yn y cyfarfod eich bod yn dibynnu ar yr oddefeb; a

(B) cyn neu yn union ar ôl i'r cyfarfod orffen, eich bod yn rhoi hysbysiad ysgrifenedig i'ch awdurdod sy'n

cynnwys:

1. manylion y buddiant sy'n rhagfarnu;

2. manylion y busnes y mae'r buddiant sy'n rhagfarnu yn ymwneud ag ef;

3. manylion yr oddefeb a'r dyddiad y'i caniatawyd arno; a'ch

4. llofnod.

(dd) Pan fydd gennych chi fuddiant sy'n rhagfarnu a'ch bod yn gwneud sylwadau ysgrifenedig neu lafar i'ch awdurdod gan ddibynnu ar oddefeb, mae'n rhaid i chi gynnwys manylion yr oddefeb mewn unrhyw sylwadau ysgrifenedig neu lafar o'r fath ac, yn yr achos olaf, roi hysbysiad ysgrifenedig i'ch awdurdod o fewn 14 diwrnod o wneud y sylwadau.

18.5 <u>Y GOFRESTR BUDDIANNAU AELODAU</u>

18.5.1 <u>Cofrestru Buddiannau Ariannol ac Eraill ac Aelodaeth a Swyddi Rheoli.</u>

(a) Yn amodol ar is-baragraff (c) mae'n rhaid i chi o fewn 28 diwrnod o'r

(i) i god ymddygiad eich awdurdod gael ei fabwysiadu neu i ddarpariaethau gorfodol y cod enghreifftiol hwn gael eu cymhwyso i'ch awdurdod; neu

(ii) i chi gael eich ethol neu eich penodi i swydd (os digwydd hynny'n ddiweddarach),

gofrestru eich buddiannau ariannol a buddiannau eraill, pan fyddant yn dod o fewn categori a grybwyllwyd ym mharagraff 18.4.1(b) yng nghofrestr eich awdurdod ~~a gynhelir o dan Adran 81(1) Deddf Llywodraeth Leol 2000~~ trwy roi hysbysiad ysgrifenedig i Swyddog Monitro eich awdurdod.

(b) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (ch), rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl dod yn ymwybodol o unrhyw fuddiant personol newydd sy'n dod o fewn categori a grybwyllir ym mharagraff 18.4.1(1)(b) gofrestru'r buddiant personol newydd hwnnw yng nghofrestr eich awdurdod o fuddiannau'r aelodau drwy ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod.

(c) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (ch), rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl dod yn ymwybodol o unrhyw newid i fuddiant personol a gofrestrwyd sy'n dod o fewn categori a grybwyllir ym mharagraff 18.4.1b) gofrestru'r newid hwnnw yng nghofrestr eich awdurdod o fuddiannau'r aelodau drwy ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod, neu, yn

achos cyngor cymuned, swyddog priodol eich awdurdod

(ch) Nid yw paragraffau (a), (b) ac (c) yn berthnasol i wybodaeth sensitif a bennwyd un unol â pharagraff 18.5.2(a).

(d) Ni fydd paragraff (a) a (b) yn berthnasol os ydych chi'n aelod o awdurdod perthnasol sy'n gyngor cymuned pan fyddwch yn gweithredu yn rhinwedd eich swydd fel aelod o awdurdod o'r fath.

(dd) Pan fyddwch yn datgelu buddiant personol yn unol â pharagraff 18.4.2 am y tro cyntaf, rhaid i chi gofrestru'r buddiant personol hwnnw yng nghofrestr eich awdurdod o fuddiannau'r aelodau drwy ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod, neu, yn achos cyngor cymuned, swyddog priodol eich awdurdod

18.5.2 Gwybodaeth Sensitif

(a) Pan fyddwch o'r farn bod y wybodaeth yn ymwneud ag unrhyw un o'ch buddiannau personol yn wybodaeth sensitif a bod Swyddog Monitro eich awdurdod yn cytuno, ni fydd angen i chi gynnwys y wybodaeth honno wrth gofrestru'r buddiant hwnnw, neu, fel y bo'n berthnasol newid i'r buddiant o dan baragraff 18.5.1.

(b) Mae'n rhaid i chi o fewn 28 diwrnod o ddod yn ymwybodol o unrhyw newid i amgylchiadau sy'n golygu nad yw'r wybodaeth a eithriwyd o dan is-baragraff (a) yn wybodaeth sensitif mwyach, hysbysu Swyddog Monitro eich awdurdod neu mewn perthynas â chyngor cymuned, swyddog priodol eich awdurdod gan ofyn i'r wybodaeth gael ei chynnwys yng nghofrestr buddiannau aelodau eich awdurdod.

(c) Yn y côd hwn, mae "gwybodaeth sensitif" yn golygu gwybodaeth y byddai caniatau iddi gael ei harchwilio gan y cyhoedd yn creu, neu'n debygol o greu, risg ddifrifol y gallech chi neu unigolyn sy'n byw gyda chi fod yn agored i drais neu fygythion.

18.5.3 Cofrestru Rhoddion a Lletygarwch.

Mae'n rhaid i chi, o fewn 28 diwrnod o dderbyn unrhyw rodd, lletygarwch, buddiant materol neu fantais sy'n werth mwy na £25 roi hysbysiad ysgrifenedig i Swyddog Monitro eich awdurdod neu mewn perthynas â chyngor cymuned, swyddog priodol eich awdurdod o fodolaeth a natur y rhodd honno, y lletygarwch hwnnw, y buddiant materol hwnnw neu'r fantais honno.

PWYLLGOR :	**Pwyllgor Safonau**
DYDDIAD :	**18 Ebrill 2016**
TEITL :	**Cofrestr Buddiannau Aelodau**
AWDUR :	**Swyddog Monitro**
GWEITHREDU :	**Er gwybodaeth**

Cefndir

1. Mae'n ofynnol bellach i'r Cyngor gyhoeddi'r Gofrestr Buddiannau Aelodau yn electroneg. Cyflwynir diweddariad ar y broses yr adroddiad hwn.

2. Mae'n rhaid i aelodau etholedig ac aelodau cyfetholedig sydd â phleidlais hysbysu'r Swyddog Monitro o'u buddiannau o dan y Cod Ymddygiad. Mae'n rhaid i'r Swyddog monitro gadw cofrestr o'r buddiannau hyn.

3. Mae'r gofrestr felly yn cynnwys y datganiadau 'ymlaen llaw' a wneir gan aelodau pan fyddant yn cymryd eu swyddi (mae'n rhaid iddynt hefyd gadw'r cofrestriad yma'n gyfredol). Mae hefyd yn cynnwys hysbysiadau o'r buddiannau mae aelodau yn eu datgan mewn cyfarfodydd.

4. Mae'r gofrestr yn cael ei chadw ar ffurf bapur ac ar gael i unrhyw un sy'n dymuno dod i mewn i'w gweld. Mae'n ofynnol bellach i'r Cyngor gyhoeddi'r Gofrestr Buddiannau Aelodau yn electroneg, ac felly bydd hefyd ar gael ar wefan y Cyngor. Y bwriad yw gwneud hyn drwy'r system 'Modern Gov' a ddefnyddir gan y Cyngor. Bydd yn golygu y gellir gweld datganiadau pob aelod drwy eu tudalennau personol ar y wefan. Bydd y datganiadau a wneir mewn cyfarfodydd i'w gweld yng nghofnodion y cyfarfod hwnnw a bydd modd gweld y rhain hefyd drwy dudalen bersonol yr aelod.

5. Rydym eisoes wedi hysbysu aelodau'r Cyngor o'r datblygiad yma ac wedi gofyn iddynt gadarnhau os yw eu ffurflenni cofrestru 'ymlaen llaw' yn gyfredol ac yn gywir. Yn y cyfamser mae gwaith yn mynd rhagddo ar y system Modern Gov i alluogi i'r manylion hyn gael eu mewnbynnu.

Argymhelliad

6. Gofynnir i'r Pwyllgor nodi'r wybodaeth.

Pwyllgor :	**PWYLLGOR SAFONAU**
Dyddiad :	**18 Ebrill 2016**
Teitl :	**Honiadau yn erbyn aelodau**
Awdur :	**Swyddog Monitro**
Gweithredu :	**Er gwybodaeth**

1. Cefndir

Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno gwybodaeth i'r Pwyllgor ar gwynion ffurfiol yn erbyn aelodau. Seilir yr adroddiad ar y wybodaeth a dderbyniwyd wrth yr Ombwdsmon a defnyddir ei gyfeirnodau.

2. Cwynion

2.1 Achos 7294/201505281

Dyddiad derbyn: 07/01/16

Cwyn

Bod cynghorydd wedi cyhuddo'r achwynydd (cyd-gynghorydd tref) ar gam o wneud sylwadau difrïol, gwahaniaethol a rhagfarnllyd ar sail oed amdani mewn cyfarfod o'r cyngor, ac a gyhoeddwyd wedi hynny mewn papur newydd lleol.

Penderfyniad

Dim ymchwiliad.

Dylai aelodau etholedig fod yn barchus o'u gwrthwynebwyr a dylid cyfyngu unrhyw sylwadau neu ddadl i faterion perthnasol ac osgoi ymosodiadau personol ac ymddygiad ymosodol. Fodd bynnag, mae angen cydbwyso hyn yn erbyn hawl yr unigolyn i ryddid mynegiant barn.

Yn yr achos hwn mae'n ymddangos bod cysylltiad rhwng y sylwadau â'r daflen / gwybodaeth a gyhoeddwyd yn wreiddiol gan yr achwynydd, a gallai'r y datganiadau gall fod yn haeddu lefel uwch o warchodaeth a roddir gan Erthygl 10 o'r Ddeddf Hawliau Dynol.

Nid oedd yr Ombwdsmon wedi'i argyhoeddi y byddai cynnal ymchwiliad er budd y cyhoedd, er ei fod yn benderfyniad agos iawn. Ysgrifennodd yr Ombwdsmon at y cynghorydd i'w hatgoffa i ystyried ei rhwymedigaethau o dan y Cod Ymddygiad.

2.2 Achos 9945/201505396

Dyddiad derbyn: 12/01/16

Cwyn

Bod y cynghorydd wedi dosbarthu gwybodaeth gamarweiniol am yr achwynydd (cyd- gynghorydd tref) yn datgan ei bod wedi pleidleisio mewn cyfarfod o'r pwyllgor cynllunio. Nid oedd yn aelod o'r pwyllgor ond bresennol fel sylwedydd yn unig.

Penderfyniad

Dim ymchwiliad.

Nid oedd y cynghorydd a gyhuddwyd yn bresennol yn y cyfarfod, ond ar sail y dystiolaeth oedd ar gael nid oedd yn afresymol i unigolyn i gymryd yn ganiataol bod yr achwynydd wedi bod yn rhan o'r pwyllgor cynllunio mewn perthynas â'r eitem dan sylw. Roedd hi hefyd wedi manteisio ar y cyfle i egluro ei sefyllfa mewn erthygl papur newydd. Nid oedd er budd y cyhoedd i ymchwilio i'r gŵyn. Roedd y wybodaeth a dosbarthwyd yn fras o natur wleidyddol ac nid oedd yn amharchus neu sarhaus mewn tôn.

2.3 Achos 10076/201505713/14

Dyddiad derbyn: 25/01/16

Cwyn

Roedd y cynghorydd wedi aflonyddu ar yr achwynydd (cyd-gynghorydd tref) drwy wneud cwyn di-sail i'r Ombwdsmon yn ei erbyn ei fod ef wedi aflonyddu arno. Roedd hefyd wedi defnyddio deunydd ysgrifennu’r cyngor wrth wneud hynny. Roedd hefyd yn honni bod y cynghorydd wedi methu â datgan buddiant mewn cyfarfod.

Penderfyniad

Dim ymchwiliad.

Roedd yr Ombwdsmon eisoes wedi penderfynu peidio ymchwilio i’r gŵyn aflonyddu a fyddai dim yn cael ei ennill wrth ail-agor y mater. Roedd y cynghorydd yn ymgymryd â busnes y cyngor pan ddaeth ei bryderon ynghylch aflonyddwch i'r amlwg. Er bod y cynghorydd wedi gadael y cyfarfod dan sylw nid oedd wedi hysbysu’r cyngor yn agored o'r rheswm dros wneud hynny, sy'n ofynnol o dan y cod. Ni fyddai ymchwiliad fod er budd y cyhoedd ond byddai'r Ombwdsmon yn atgoffa'r cynghorydd ei ddyletswyddau o dan y cod.

3. Argymhelliad

Gofynnir i’r Pwyllgor nodi’r wybodaeth.